DOMSTOLENS DOM (tredje avdelningen)

den 11 juli 2008 *

I mål C-195/08 PPU,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 234 EG, framställd av Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Litauen) genom beslut av den 30 april 2008, som inkom till domstolen den 14 maj 2008, i ett förfarande som anhängiggjorts av

Inga Rinau

meddelar

DOMSTOLEN (tredje avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden A. Rosas samt domarna J.N. Cunha Rodrigues (referent), J. Klučka, P. Lindh och A. Arabadjiev,

generaladvokat: E. Sharpston,
justitiesekreterare: handläggaren C. Strömholm och enhetschefen M.A. Gaudissart,

med beaktande av den nationella domstolens ansökan den 21 maj 2008, som inkom till domstolen den 22 maj samma år, om att begäran om förhandsavgörande ska handläggas enligt förfarandet för brådskande mål i artikel 104b i rättegångsreglerna,

* Rättegångsspråk: litauiska.

med beaktande av tredje avdelningens beslut av den 23 maj 2008 att bifalla ansökan,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 26 och den 27 juni 2008,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

— Inga Rinau, genom G. Balčiūnas och G. Kaminskas, advokatai,

— Michael Rinau, genom D. Foigt, advokatė,

— Litauens regering, genom D. Kriaučiūnas och R. Mackevičienė, båda i egenskap av ombud,

— Tysklands regering, genom J. Kemper, i egenskap av ombud,

— Frankrikes regering, genom A.-L. During, i egenskap av ombud,

— Lettlands regering, genom E. Balode-Buraka och E. Eihmane, båda i egenskap av ombud,

— Nederländernas regering, genom C. ten Dam, i egenskap av ombud,

— Förenade kungarikets regering, genom E. Jenkinson, i egenskap av ombud, biträdd av C. Howard, QC, i egenskap av ombud,

— Europeiska gemenskapernas kommission, genom A.-M. Rouchaud-Joët och A. Steiblytė, båda i egenskap av ombud,

och efter att ha hört generaladvokaten,

följande

Dom

1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av rådets förordning (EG) nr 2201/2003 av den 27 november 2003 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål och mål om föräldraansvar samt om upphävande av förordning (EG) nr 1347/2000 (EUT L 338, s. 1) (nedan kallad förordningen).

2 Begäran har framställts i ett mål mellan Inga Rinau och Michael Rinau angående återlämnande till Tyskland av deras gemensamma dotter Luisa Rinau, som hålls kvar i Litauen av Inga Rinau.

Tillämpliga bestämmelser

1980 års Haagkonvention

3 Artikel 3 i konventionen om de civila aspekterna på internationella bortföranden av barn, Haag den 25 oktober 1980, SÖ 1989:7 (nedan kallad 1980 års Haagkonvention) har följande lydelse:

”Ett bortförande eller ett kvarhållande av ett barn är att anse som olovligt om

a det strider mot en rätt till vårdnad som har anförtrotts en person, en institution eller något annat organ, antingen gemensamt eller för sig, enligt lagen i den stat där barnet hade sitt hemvist omedelbart före bortförandet eller kvarhållandet, och

b denna rätt verkligen utövades, antingen gemensamt eller för sig, vid den tidpunkt då barnet fördes bort eller hölls kvar eller skulle ha utövats om inte bortförandet eller kvarhållandet hade ägt rum.

Rätten till vårdnad enligt *a* kan i första hand uppkomma på grund av lag eller genom ett judiciellt eller administrativt avgörande men även genom en överenskommelse som har rättslig verkan enligt lagen i den ifrågavarande staten.”

4 I artikel 12 i 1980 års Haagkonvention anges följande:

”Om ett barn olovligen har förts bort eller hållits kvar enligt vad som sägs i artikel 3 och det den dag då förfarandet inleds hos den judiciella eller administrativa myndigheten i den fördragsslutande stat där barnet befinner sig har förflutit mindre än ett år från den dag det olovliga bortförandet eller kvarhållandet ägde rum, skall vederbörande myndighet besluta om barnets omedelbara återlämnande.

Även i det fall då förfarandet har inletts efter utgången av den ettårsperiod som avses i föregående stycke, skall den judiciella eller administrativa myndigheten besluta om barnets återlämnande, såvida inte det visas att barnet har funnit sig till rätta i sin nya miljö.

Om den judiciella eller administrativa myndigheten i den stat hos vilken återlämnande begärts har skäl att tro att barnet har förts till en annan stat, kan den inställa förfarandet eller avvisa ansökningen om återlämnande av barnet.”

5 I artikel 13 i 1980 års Haagkonvention anges följande:

”Utan hinder av bestämmelserna i föregående artikel är den judiciella eller administrativa myndigheten i den stat där återlämnande har begärts inte förpliktad att besluta om barnets återlämnande, då den person eller institution eller det organ av annat slag som motsätter sig återlämnandet visar att

a den person eller institution eller det organ av annat slag som hade vård om barnets person faktiskt inte utövade vårdnadsrätten vid den tid då bortförandet eller kvarhållandet ägde rum eller hade samtyckt till eller i efterhand godtagit bortförandet eller kvarhållandet, eller

b det finns en allvarlig risk för att barnets återlämnande skulle utsätta det för fysisk eller psykisk skada eller på annat sätt försätta det i en situation som inte är godtagbar.

Den judiciella eller administrativa myndigheten kan också vägra att besluta om barnets återlämnande, om den finner att barnet motsätter sig att bli återlämnat och att barnet har uppnått en ålder och mognad vid vilken det är skäligt att ta hänsyn till dess åsikt.

Vid övervägande av de omständigheter som avses i denna artikel skall de judiciella och administrativa myndigheterna ta hänsyn till de upplysningar om barnets sociala bakgrund som tillhandahållits av centralmyndigheten eller annan behörig myndighet i den stat där barnet har sitt hemvist."

6 1980 års Haagkonvention trädde i kraft den 1 december 1983. Samtliga medlemsstater i Europeiska unionen är parter i konventionen.

De gemenskapsrättsliga bestämmelserna

7 Skäl 17 i förordningen har följande lydelse:

"Vid olovligt bortförande eller kvarhållande av ett barn bör barnet omedelbart återföras, och i det syftet bör [1980 års Haagkonvention] fortsätta att tillämpas, med de kompletteringar som följer av bestämmelserna i denna förordning, särskilt artikel 11. Domstolarna i den medlemsstat dit barnet olovligt har förts eller där det kvarhålls bör kunna motsätta sig ett återförande i särskilda fall, om det finns vägande skäl. En sådan dom bör dock kunna ersättas med en senare dom av domstolen i den medlemsstat där barnet hade hemvist före det olovliga bortförandet eller kvarhållandet. Om den sistnämnda domen innebär att barnet skall återlämnas, bör återlämnandet verkställas

utan att något särskilt förfarande för erkännande och verkställighet behöver anlitas i den medlemsstat där det bortförda barnet befinner sig.”

8 Skäl 21 i förordningen har följande lydelse:

”Erkännande och verkställighet av domar som har meddelats i en medlemsstat bör bygga på principen om ömsesidigt förtroende, och skälen för att vägra erkännande bör begränsas till ett minimum.”

9 I artikel 2 i förordningen föreskrivs följande:

”I denna förordning används följande beteckningar med de betydelser som här anges:

…

4. *dom*: varje avgörande rörande äktenskapsskillnad, hemskillnad eller annullering av äktenskap som har meddelats av en domstol i en medlemsstat, liksom varje avgörande i frågor som rör föräldraansvar som har meddelats av en sådan domstol, oavsett avgörandets benämning, såsom dom, förordnande eller beslut.

5. *ursprungsmedlemsstat*: den medlemsstat där den dom som skall verkställas meddelades.

6. *verkställande medlemsstat*: den medlemsstat där verkställighet begärs.

7. *föräldraansvar*: alla rättigheter och skyldigheter som en fysisk eller juridisk person har tillerkänts genom en dom, på grund av lag eller genom en överenskommelse med rättslig verkan, med avseende på ett barn eller dess egendom. Föräldraansvar omfattar bland annat vårdnad och umgänge.

8. *person med föräldraansvar*: varje person som har föräldraansvar för ett barn.

…

11. *olovligt bortförande eller kvarhållande av barn*: ett bortförande eller ett kvarhållande av ett barn

a) som strider mot den vårdnad som har anförtrotts en person genom dom, på grund av lag eller genom en överenskommelse med rättslig verkan enligt lagen i den medlemsstat där barnet hade hemvist omedelbart före bortförandet eller kvarhållandet,

och

b) under förutsättning att denna vårdnad verkligen utövades, antingen gemensamt eller för sig, vid den tidpunkt då barnet fördes bort eller hölls kvar eller skulle ha utövats om inte bortförandet eller kvarhållandet hade ägt rum. Vårdnaden skall anses utövas gemensamt när en av personerna med föräldraansvar, enligt en dom eller på grund av lag, inte får besluta var barnet skall bo utan medgivande från en annan person med föräldraansvar.”

10 Artikel 8 i förordningen har följande lydelse:

”1. Domstolarna i en medlemsstat skall vara behöriga i mål om föräldraansvar för ett barn som har hemvist i den medlemsstaten vid den tidpunkt då talan väcks.

2. Punkt 1 skall tillämpas med förbehåll för artiklarna 9, 10 och 12.”

11 I artikel 10 i förordningen föreskrivs följande:

”Vid fall av olovligt bortförande eller kvarhållande av ett barn skall domstolarna i den medlemsstat där barnet hade hemvist omedelbart före det olovliga bortförandet eller kvarhållandet behålla sin behörighet tills barnet har fått hemvist i en annan medlemsstat …”

12 I artikel 11 i förordningen föreskrivs följande:

”1. Om en person, en institution eller ett organ som har vårdnad om barnet ansöker hos de behöriga myndigheterna i en medlemsstat om att de skall meddela ett beslut på grundval av [1980 års Haagkonvention] i syfte att utverka återlämnande av ett barn som olovligt bortförts eller kvarhållits i en annan medlemsstat än den medlemsstat där barnet hade hemvist omedelbart före det olovliga bortförandet eller kvarhållandet, skall punkterna 2–8 tillämpas.

2. Vid tillämpningen av artiklarna 12 och 13 i 1980 års Haagkonvention skall det säkerställas att barnet ges möjlighet att komma till tals under förfarandet, om detta inte förefaller olämpligt med hänsyn till barnets ålder eller mognad.

3. En domstol som erhållit en ansökan om återlämnande av ett barn enligt punkt 1 skall skyndsamt handlägga ansökningen enligt de snabbaste förfaranden som får tillämpas enligt den nationella lagstiftningen.

Utan att det påverkar tillämpningen av första stycket skall domstolen, såvida detta inte på grund av exceptionella omständigheter är omöjligt, meddela sitt beslut inom sex veckor efter det att den erhållit ansökningen.

4. En domstol kan inte vägra att återlämna ett barn på grundval av artikel 13 b i 1980 års Haagkonvention om det styrks att lämpliga åtgärder har vidtagits för att garantera barnets skydd efter återlämnandet.

5. En domstol kan inte vägra att återlämna ett barn om den person som har begärt att barnet återlämnas inte har fått möjlighet att yttra sig.

6. Om en domstol har meddelat ett beslut om att inte återlämna barnet enligt artikel 13 i 1980 års Haagkonvention, skall domstolen omedelbart, antingen direkt eller genom sin centralmyndighet, översända en kopia av domstolsbeslutet om att inte återlämna barnet och av andra relevanta handlingar, särskilt ett protokoll från förhandlingarna inför domstolen, till den behöriga domstolen eller centralmyndigheten i den medlemsstat där barnet hade hemvist omedelbart före det olovliga bortförandet eller kvarhållandet, enligt bestämmelserna i nationell lagstiftning. Nämnda handlingar skall lämnas till domstolen inom en månad efter beslutet om att inte återlämna barnet.

7. Om inte någon av parterna redan har vänt sig till domstolarna i den medlemsstat där barnet hade hemvist omedelbart före det olovliga bortförandet eller

kvarhållandet, skall den domstol eller centralmyndighet som erhåller den information som avses i punkt 6 underrätta parterna och ge dem tillfälle att inom tre månader från den dag då de underrättades yttra sig inför domstolen enligt bestämmelserna i nationell lagstiftning, så att domstolen kan pröva frågan om vårdnaden om barnet.

Utan att det påverkar tillämpningen av behörighetsbestämmelserna i denna förordning skall domstolen avsluta ärendet om den inte har mottagit några yttranden inom denna tidsfrist.

8. Utan hinder av ett beslut om att inte återlämna barnet enligt artikel 13 i 1980 års Haagkonvention skall en senare dom som kräver att barnet återlämnas och som meddelas av en domstol som har behörighet enligt denna förordning vara verkställbar i enlighet med kapitel III avsnitt 4 för att säkerställa att barnet återlämnas.”

13 Kapitel III i förordningen har rubriken ”Erkännande och verkställighet” och kapitlet innefattar artiklarna 21–52. Avsnitt 4 i kapitel III har rubriken ”*Verkställbarhet av vissa domar om umgänge och av vissa domar som kräver återlämnande av barn*”. Avsnitt 4 innefattar artiklarna 40–45.

14 Artikel 21.1 och 21.3 i förordningen har följande lydelse:

”1. En dom som har meddelats i en medlemsstat skall erkännas i de andra medlemsstaterna utan att något särskilt förfarande behöver anlitas.

…

3. Utan att det påverkar tillämpningen av avsnitt 4 kan en berörd part, genom att anlita de förfaranden som föreskrivs i avsnitt 2, få fastställt att domen skall erkännas eller inte erkännas.”

15 I artikel 23 i förordningen föreskrivs följande:

”En dom om föräldraansvar skall inte erkännas

a) om ett erkännande uppenbart skulle strida mot grunderna för rättsordningen i den medlemsstat där domen görs gällande (*ordre public*), med hänsyn tagen till barnets bästa,

…”

16 I artikel 24 i förordningen föreskrivs följande:

”Behörigheten för domstolen i ursprungsmedlemsstaten får inte omprövas. En prövning av huruvida en dom strider mot grunderna för rättsordningen (ordre public) enligt artikel 22 a och artikel 23 a får inte avse behörighetsreglerna i artiklarna 3–14.”

17 I artikel 28.1 i förordningen föreskrivs följande:

”En dom om utövande av föräldraansvar över ett barn, som har meddelats i en medlemsstat och som är verkställbar i den staten och har delgivits, skall verkställas i en annan medlemsstat sedan domen på ansökan av part förklarats vara verkställbar där.”

18 Artikel 31 i förordningen har följande lydelse:

”1. Den domstol som prövar ansökan [om verkställbarhetsförklaring] skall avgöra frågan snarast. I detta skede av förfarandet skall varken den part mot vilken verkställighet begärs eller barnet ges tillfälle att yttra sig över ansökan.

2. Ansökan får avslås endast på någon av de i artiklarna 22, 23 och 24 angivna grunderna.

3. En dom får aldrig omprövas i sak.”

19 Artikel 40 i förordningen har följande lydelse:

”1. Detta avsnitt skall tillämpas på

…

b) återlämnande av ett barn till följd av en dom som meddelats i enlighet med artikel 11.8.

2. Bestämmelserna i detta avsnitt skall inte hindra att en person med föräldraansvar ansöker om erkännande och verkställighet i enlighet med bestämmelserna i avsnitten 1 och 2 i detta kapitel.”

20 Artikel 42 i förordningen har rubriken ”Återlämnande av barn” och följande lydelse:

”1. Ett barns återlämnande som avses i artikel 40.1 b och som följer av en verkställbar dom, som har meddelats i en medlemsstat, skall erkännas och vara verkställbart i en annan medlemsstat utan att det behövs någon verkställbarhetsförklaring och utan möjlighet att invända mot erkännandet, om domen har försetts med ett intyg i ursprungsmedlemsstaten i enlighet med punkt 2.

Även om det i nationell lag inte föreskrivs att en dom som kräver att barnet återlämnas enligt artikel 11.8 alltid skall vara verkställbar, utan hinder av att den överklagats, kan ursprungsdomstolen förklara att domen skall vara verkställbar.

2. Domaren vid ursprungsdomstolen som meddelat den dom som avses i artikel 40.1 b skall utfärda det intyg som avses i punkt 1 endast om

a) barnet har fått möjlighet att komma till tals, om detta inte ansetts olämpligt med hänsyn till barnets ålder eller mognad,

b) parterna fått möjlighet att yttra sig, och

c) domstolen har meddelat domen med beaktande av de skäl och den bevisning som legat till grund för det beslut som meddelats enligt artikel 13 i 1980 års Haagkonvention.

Om domstolen eller en annan myndighet vidtar åtgärder för att garantera barnets skydd efter återlämnandet till den stat där det har hemvist, skall intyget innehålla närmare uppgifter om dessa åtgärder.

Domaren vid ursprungsdomstolen skall på eget initiativ utfärda intyget och då använda standardformuläret i bilaga IV (intyg om återlämnande av barn).

Intyget skall utfärdas på samma språk som domen."

21 I artikel 43 i förordningen föreskrivs följande:

"1. Lagen i ursprungsmedlemsstaten skall tillämpas vid varje rättelse av intyget.

2. Beslutet om att utfärda intyg enligt artikel 41.1 eller artikel 42.1 kan i övrigt inte överklagas."

22 Enligt artikel 44 i förordningen ska "[i]ntyget … inte få rättsverkningar utöver vad som följer av domens verkställbarhet".

23 I artikel 60 i förordningen föreskrivs följande:

"När det gäller en fråga som omfattas av denna förordning skall förordningen, i förbindelserna mellan medlemsstaterna, gälla framför följande konventioner:

…

e) Haagkonventionen av den 25 oktober 1980 …”

24 I artikel 68 i förordningen föreskrivs följande:

”Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna de förteckningar över domstolar och rättsmedel som avses i artiklarna 21, 29, 33 och 34, samt de ändringar som görs i dessa.

Kommissionen skall uppdatera denna information och offentliggöra den genom publicering i *Europeiska unionens officiella tidning* och på andra lämpliga sätt.”

25 Av informationen om domstolar och rättsmedel enligt artikel 68 i förordning nr 2201/2003 (EUT C 40, 2005, s. 2) framgår att Republiken Litauen, med tillämpning av artikel 68 första stycket i förordningen, underrättade kommissionen om att de ansökningar som omnämns i artiklarna 21 och 29 och de överklaganden som omnämns i artikel 33 ska inlämnas till Lietuvos apeliacinis teismas (appellationsdomstol). Vidare underrättades kommissionen om att de överklaganden som omnämns i artikel 34 endast kan ske i Litauen genom kassationsbesvär till Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (högsta domstol).

26 I nämnda information angavs även att en ansökan om verkställbarhetsförklaring av en dom som meddelats av en domstol i en annan medlemsstat än Republiken Litauen med tillämpning av artikel 28.1 ska ges in till Lietuvos apeliacinis teismas.

27 I artikel 72 föreskrivs att förordningen i allt väsentligt ska tillämpas från och med den 1 mars 2005. Förordningen är inte tillämplig avseende Konungariket Danmark.

Tvisten vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

28 Inga Rinau, som är litauisk medborgare, och Michael Rinau, som är tysk medborgare, gifte sig den 27 juli 2003 och de bodde tidigare i Bergfelde (Tyskland). Deras dotter Luisa Rinau föddes den 11 januari 2005. I mars 2005 flyttade makarna Rinau isär, varvid dottern bodde kvar hos sin mor. Av begäran om förhandsavgörande framgår att en ansökan om äktenskapsskillnad gavs in till Amtsgericht Oranienburg (Tyskland).

29 Den 21 juli 2006, efter att ha fått tillstånd av Michael Rinau att åka på en två veckor lång utlandssemester med sin dotter, lämnade Inga Rinau Tyskland med sin dotter Luisa och sin son från ett tidigare förhållande för att resa till Litauen, där hon tills nu blivit kvar.

30 Den 14 augusti 2006 tillerkände Amtsgericht Oranienburg interimistiskt fadern ensam vårdnad om Luisa. Den 11 oktober 2006 ogillade Oberlandesgericht Brandenburg (Tyskland) Inga Rinaus överklagande och fastställde det beslut som Amtsgericht Oranienburg hade fattat.

31 Den 30 oktober 2006 vände sig Michael Rinau till Klaipėdos apygardos teismas (domstolen i området Klaipėda) (Litauen) och ansökte om att Luisa Rinau, med stöd av 1980 års Haagkonvention, skulle återlämnas till Tyskland. Den 22 december 2006 avslog nämnda domstol ansökan.

32 Enligt de uppgifter som lämnats till EG-domstolen vid förhandlingen överlämnades avgörandet av den 22 december 2006 till den tyska centralmyndigheten genom Michael Rinaus advokats försorg. Denna myndighet vidarebefordrade avgörandet till Amtsgericht Oranienburg. Därefter översände centralmyndigheten i Litauen en översättning till tyska av nämnda avgörande.

33 Den 15 mars 2007 upphävde Lietuvos apeliacinis teismas avgörandet från Klaipèdos apygardos teismas och förordnade att Luisa Rinau skulle återlämnas till Tyskland.

34 Under april 2007 meddelade Klaipèdos apygardos teismas ett inhibitionsbeslut beträffande avgörandet från Lietuvos apeliacinis teismas av den 15 mars 2007. Sistnämnda domstol upphävde nämnda avgörande den 4 juni 2007. Såsom preciserats vid förhandlingen har avgörandet av den 15 mars 2007 inhiberats vid ett flertal tillfällen.

35 Inga Rinau och det allmänna ombudet i Republiken Litauen ansökte den 4 juni 2007 respektive den 13 juni 2007 om att Klaipèdos apygardos tesimas skulle återuppta förfarandet. Därvid åberopades nya omständigheter samt barnets bästa i den mening som avses i artikel 13 första stycket i 1980 års Haagkonvention. Nämnda domstol avvisade den 19 juni 2007 dessa ansökningar och angav därvid som skäl att det är tysk domstol som är laga domstol. Inga Rinau överklagade detta avgörande och Lietuvos apeliacinis teismas fastställde avgörandet genom avgörande av den 27 augusti 2007. De två sistnämnda avgörandena upphävdes av Lietuvos Aukščiausiasis Teismas den 7 januari 2008, och ansökningarna återförvisades till Klaipèdos apygardos teismas.

36 Klaipèdos apygardos teismas avslog återigen ansökningarna den 21 mars 2008. Detta avgörande fastställdes av Lietuvos apeliacinis teismas den 30 april 2008. På Inga Rinaus begäran beslutade Lietuvos Aukščiausiasis Teismas den 26 maj 2008 att ta upp nämnda avgöranden till prövning. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas inhiberade avgörandet av den 15 mars 2007 om återlämnande av Luisa till Tyskland fram till dess att nämnda domstol avgjort målet i sak.

37 Genom dom av den 20 juni 2007 dömde Amtsgericht Oranienburg till äktenskapsskillnad mellan Inga och Michael Rinau och anförtrodde vårdnaden om Luisa till barnets far. Med beaktande av bland annat avgörande av den 22 december 2006 från Klaipèdos apygardos teismas att inte återlämna barnet, beaktade Amtsgericht innehållet i detta avgörande och de argument som framförts och förordnade om att Inga Rinau skulle återföra barnet till Tyskland och lämna det i Michael Rinaus vård. Inga Rinau var inte närvarande vid förhandlingen, men ett ombud för henne var där och yttrade sig. Amtsgericht Oranienburg försåg samma dag avgörandet med det intyg som avses i artikel 42 i förordningen.

38 Den 20 februari 2008 ogillade Oberlandesgericht Brandenburg Inga Rinaus överklagande av nämnda avgörande och fastställde avgörandet avseende vårdnaden om Luisa. Nämnda domstol konstaterade att Inga Rinau redan var skyldig att återlämna barnet. Inga Rina infann sig vid förhandlingen och yttrade sig.

39 Inga Rinau inkom till Lietuvos apeliacinis teismas med en ansökan om icke-erkännande av avgörandet av den 20 juni 2007 från Amtsgericht Oranienburg, i den del det fastställs att vårdnaden om Luisa ska anförtros Michael Rinau och att Inga Rinau ska överlämna barnet i faderns vård.

40 Genom avgörande av den 14 september 2007 avvisade Lietuvos apeliacinis teismas Inga Rinaus ansökan. Nämnda domstol fann att det i det intyg som Amtsgericht Oranienburg hade utfärdat med stöd av artikel 42 i förordningen angavs att samtliga rekvisit som föreskrivs i artikel 42.2 för att utfärda ett dylikt intyg var uppfyllda. Lietuvos apeliacinis teismas kom fram till att avgörandet om återlämnande av barnet till Tyskland omedelbart borde ha verkställts enligt bestämmelserna i kapitel III avsnitt 4 i förordningen utan något särskilt exekvaturförfarande för erkännande och verkställighet av domstolsavgöranden. Domstolen fastställde därför att Inga Rinaus ansökan om icke-erkännande av avgörandet, i den del det fastställs att barnet ska överlämnas i faderns vård, inte kunde tas upp till sakprövning.

41 Inga Rinau överklagade till Lietuvos Aukščiausiasis Teismas och yrkade därvid att nämnda avgörande skulle upphävas och ersättas med ett nytt avgörande genom vilket ansökan om icke-erkännande av avgörandet av den 20 juni 2007 från Amtsgericht Oranienburg, i den del det fastställs att vårdnaden om Luisa ska anförtros Michael Rinau och att Inga Rinau ska överlämna barnet i faderns vård, bifalls.

42 Mot denna bakgrund beslutade Lietuvos Aukščiausiasis Teismas att vilandeförklara målet och ställa följande frågor till EG-domstolen:

”1) Kan en berörd part i den mening som avses i artikel 21 i förordningen … få fastställt att ett domstolsavgörande inte ska erkännas, utan att någon ansökan om erkännande av avgörandet har ingetts?

2) Om den första frågan besvaras jakande, hur ska den nationella domstolen tillämpa artikel 31.1 i förordningen … vari föreskrivs att ”[i] detta skede av förfarandet skall varken den part mot vilken verkställighet begärs eller barnet ges tillfälle att yttra sig över ansökan”, när den prövar en ansökan om icke-erkännande av ett avgörande som ingetts av den part mot vilken avgörandet ska verkställas?

3) Ska den nationella domstol, vid vilken en person med föräldraansvar har ansökt om icke-erkännande av ett avgörande från domstolen i ursprungsmedlemsstaten som förordnar om att det barn som bor hos vederbörande ska återlämnas till ursprungsmedlemsstaten och för vilket ett intyg har utfärdats med stöd av artikel 42 i förordningen … pröva ansökan i enlighet med bestämmelserna i kapitel III avsnitten 1 och 2 i förordningen … såsom föreskrivs i artikel 40.2 i nämnda förordning?

4) Vad innebär villkoret ”[u]tan att det påverkar tillämpningen av avsnitt 4” i artikel 21.3 i förordningen …?

5) Är det förenligt med de mål som eftersträvas med och förfarandena i förordningen … att domstolen i ursprungsmedlemsstaten beslutar om återlämnande av barnet och utfärdar ett sådant intyg som avses i artikel 42 i förordningen … efter det att domstolen i den medlemsstat i vilken barnet olovligen kvarhålls har beslutat om återlämnande av barnet till ursprungsmedlemsstaten?

6) Ska förbudet mot att ompröva ursprungsdomstolens behörighet i artikel 24 i förordningen … tolkas så, att den nationella domstol vid vilken en ansökan om erkännande eller icke-erkännande av ett avgörande från en utländsk domstol har ingetts och som varken kan ompröva behörigheten för domstolen i ursprungsmedlemsstaten eller har funnit några andra skäl för att vägra erkännande enligt artikel 23 i förordningen … är tvungen att erkänna det avgörande som domstolen i ursprungsmedlemsstaten har fattat angående barnets återlämnande när domstolen i ursprungsmedlemsstaten inte har iakttagit de förfaranden som föreskrivs i förordningen i syfte att lösa frågan om barnets återlämnande?”

Förfarandet för brådskande mål

43 Genom beslut av den 21 maj 2008, som inkom till domstolens kansli den 22 maj 2008, inkom Lietuvos Aukščiausiasis Teismas med en ansökan om att begäran om förhandsavgörande skulle handläggas enligt förfarandet för brådskande mål i artikel 104b i rättegångsreglerna.

44 Som skäl för denna ansökan hänvisade Lietuvos Aukščiausiasis Teismas till skäl 17 i förordningen, där det anges att ett bortfört barn omedelbart ska återföras, och till artikel 11.3 i förordningen. I sistnämnda bestämmelse anges att en domstol som erhållit en ansökan om återlämnande av ett barn ska meddela sitt beslut inom sex veckor efter det att den erhållit ansökan. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas anser att det finns ett behov av att handlägga målet enligt förfarandet för brådskande mål, eftersom varje dröjsmål i hög grad skulle inverka menligt på relationen mellan barnet och den förälder som barnet inte bor hos. Det finns en risk att en sådan försämrad relation mellan barnet och föräldern inte går att reparera.

45 Lietuvos Aukščiausiasis Teismas har som skäl för sin ansökan även angett att det finns ett behov av att skydda barnet mot eventuell skada och att det är nödvändigt att göra en riktig avvägning mellan barnets och föräldrarnas intressen. Detta erfordrar att begäran om förhandsavgörande handläggs enligt förfarandet för brådskande mål.

46 På grundval av referentens förslag och sedan generaladvokaten hörts, beslutade domstolens tredje avdelning att bifalla ansökan från Lietuvos Aukščiausiasis Teismas om att begäran om förhandsavgörande ska handläggas enligt förfarandet för brådskande mål.

Prövning av tolkningsfrågorna

Inledande anmärkningar

47 Syftet med konventionen av den 27 september 1968 om domstols behörighet och om verkställighet av domar på privaträttens område (EGT L 299, 1972, s. 32; svensk utgåva, EGT C 15, 1997, s. 30), som senare ändrats vid ett flertal tillfällen, är att mellan de avtalsslutande staterna underlätta erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område. I konventionen återfinns därför bestämmelser om domstols behörighet och förfaranden för erkännande och verkställighet av domar på detta område. Dessa bestämmelser hade sin grund i principen om att domstolarna i en avtalsslutande stat ska ha förtroende för de avgöranden som meddelas av domstolarna i en annan avtalsslutande stat, och vice versa. Konventionen är inte tillämplig på fysiska personers rättsliga status, rättskapacitet eller rättshandlingsförmåga och makars förmögenhetsförhållanden (artikel 1 i konventionen av den 27 september 1968).

48 1980 års Haagkonvention antogs mot bakgrund av följande överväganden. Barnens bästa är av största betydelse i frågor rörande vårdnaden om dem. Barnen bör skyddas på internationell nivå mot de skadliga effekterna av ett olovligt bortförande eller kvarhållande av dem och det bör fastställas förfaranden i syfte att säkerställa ett snabbt

återförande av dem till den stat i vilken de har sitt hemvist. Vidare bör ett skydd för rätten till umgänge säkerställas.

49 När det gäller äktenskapsmål och mål om föräldraansvar, bygger förordningen på de överväganden som låg till grund för de konventioner som nämns i de två föregående punkterna. Förordningen ska tillämpas på civilrättsliga frågor om äktenskapsskillnad, hemskillnad och annullering av äktenskap samt om tillerkännande, utövande, delegering, upphörande eller begränsande av föräldraansvar.

50 Enligt skäl 21 i förordningen grundar sig förordningen på tanken att erkännande och verkställighet av domar som har meddelats i en medlemsstat bör bygga på principen om ömsesidigt förtroende, och skälen för att vägra erkännande bör begränsas till ett minimum.

51 Enligt skälen 12 och 13 i förordningen är förordningen utformad utifrån tanken om att barnets bästa är av överordnad betydelse. I skäl 33 anges att förordningen syftar till att säkerställa respekt för barnets grundläggande rättigheter enligt artikel 24 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna.

52 Syftet med förordningen är särskilt att förmå människor att inte bortföra barn från en medlemsstat till en annan och om ett barn bortförs att möjliggöra att barnet återförs omedelbart.

53 Enligt skäl 17 i förordningen utgör förordningen ett komplement till bestämmelserna i 1980 års Haagkonvention, som trots allt ska fortsätta att tillämpas.

54 Enligt artikel 60 i förordningen gäller förordningen framför 1980 års Haagkonvention.

55 Det är mot bakgrund av de anmärkningar och principer som anges i punkterna 47–54 ovan som domstolen kommer att besvara tolkningsfrågorna.

Den fjärde, den femte och den sjätte frågan

56 Domstolen kommer först att göra en gemensam prövning av den fjärde, den femte och den sjätte frågan. Den nationella domstolen har ställt dessa frågor för att få klarhet i huruvida det är förenligt med de mål som eftersträvas med och förfarandena i förordningen att en domstol i ursprungsmedlemsstaten beslutar om återlämnande av barnet och utfärdar ett sådant intyg som avses i artikel 42 i förordningen, då en domstol i den medlemsstat i vilken barnet olovligen kvarhålls har beslutat om återlämnande av barnet till ursprungsmedlemsstaten. Den nationella domstolen vill även få klarhet i huruvida artikel 24 i förordningen ska tolkas så, att domstolen i den medlemsstat i vilken barnet olovligen kvarhålls ska erkänna det avgörande som domstolen i ursprungsmedlemsstaten har fattat angående barnets återlämnande om domstolen i ursprungsmedlemsstaten inte har iakttagit de förfaranden som föreskrivs i förordningen.

57 I artikel 11.8 i förordningen föreskrivs att ”[u]tan hinder av ett beslut om att inte återlämna barnet enligt artikel 13 i 1980 års Haagkonvention skall en senare dom som kräver att barnet återlämnas och som meddelas av en domstol som har behörighet enligt denna förordning vara verkställbar i enlighet med kapitel III avsnitt 4 för att säkerställa att barnet återlämnas”.

58 Enligt vissa av de yttranden som har inkommit till domstolen innebär denna bestämmelse att ett intyg enligt artikel 42 i förordningen endast kan utfärdas om ett avgörande om att inte återlämna barnet först har meddelats med tillämpning av artikel 13 i 1980 års Haagkonvention. För målet vid den nationella domstolen skulle detta då innebära följande. Den omständigheten att Lietuvos apeliacinis teismas den 15 mars 2007 förordnade om att barnet skulle återlämnas utgjorde hinder för domstolarna i ursprungsmedlemsstaten att utfärda ett intyg med tillämpning av artikel 42, såsom Amtsgericht Oranienburg gjorde i sitt avgörande den 20 juni 2007, vilket fastställdes av Oberlandesgericht Brandenburg den 20 februari 2008.

59 Domstolen gör härvid följande tolkning. Ett intyg kan inte utfärdas enligt artikel 42 i förordningen utan att ett avgörande om att inte återlämna barnet först har meddelats.

60 Att denna tolkning är den riktiga framgår nämligen av förordningen i dess helhet och särskilt av artikel 11.8 i förordningen.

61 Efter det att det i förordningen föreskrivits att en dom som har meddelats i en medlemsstat ska erkännas i de andra medlemsstaterna utan att något särskilt förfarande behöver anlitas, återfinns i förordningen två grupper av bestämmelser om erkännande och verkställbarhetsförklaring av domar (artiklarna 21.1, 21.3, 11.8, 40.1 och 42.1). Enligt den första gruppen kan en berörd part, genom att anlita de förfaranden som föreskrivs i kapitel III avsnitt 2 i förordningen, få fastställt att domen ska erkännas och få förklarat att domen är verkställbar. Enligt den andra gruppen av bestämmelser ska verkställbarheten av vissa domar angående umgänge eller om återlämnande av barn underkastas bestämmelserna i avsnitt 4.

62 Denna andra grupp av bestämmelser följer noggrant bestämmelserna i 1980 års Haagkonvention, och den syftar till att barnet ska återlämnas omedelbart om vissa villkor är uppfyllda.

63 Verkställigheten av ett avgörande om återlämnande av ett barn som meddelas efter ett avgörande om att inte återlämna barnet har i sig kopplingar till andra områden som regleras genom förordningen, bland annat vårdnad. Trots detta är verkställigheten processuellt autonom, detta för att förhindra dröjsmål med att återlämna ett barn som olovligen bortförts eller kvarhålls i en annan medlemsstat än den medlemsstat där barnet hade hemvist omedelbart före det olovliga bortförandet eller kvarhållandet.

64 Att bestämmelserna i artiklarna 11.8, 40 och 42 i förordningen är processuellt autonoma, jämte den omständigheten att ursprungsdomstolens behörighet har företräde, inom ramen för kapitel III avsnitt 4 i förordningen, återspeglas i artiklarna 43 och 44

i förordningen. I dessa bestämmelser föreskrivs att lagen i ursprungsmedlemsstaten ska tillämpas vid varje rättelse av intyget, att beslutet om att utfärda intyg inte kan överklagas och att intyget inte ska få rättsverkningar utöver vad som följer av domens verkställbarhet.

65 I artikel 21.3 i förordningen återfinns ett förbehåll som formulerats med orden ”[u]tan att det påverkar tillämpningen av avsnitt 4”, och detta förbehåll är också föremålet för den nationella domstolens fjärde fråga. Syftet med detta förbehåll är att precisera att den möjlighet som ges i denna bestämmelse, och som varje berörd part har, att få fastställt att domen från en medlemsstat ska erkännas eller inte erkännas inte utesluter möjligheten, när villkoren härför är uppfyllda, att göra gällande regelverket i artiklarna 11.8, 40 och 42 i förordningen då ett återlämnande av ett barn följer på ett avgörande om att inte återlämna barnet. Regelverket i dessa artiklar har nämligen företräde framför regelverket i kapitel III avsnitten 1 och 2.

66 Domstolen betonar härvid att förfarandet för återlämnande av ett barn efter ett avgörande om att inte återlämna barnet återger och förstärker bestämmelserna i artiklarna 12 och 13 i 1980 års Haagkonvention. Bland annat är fristen för att avgöra en ansökan om att inte återlämna barnet mycket kort. I övrigt kan ett definitivt avgörande om återlämnande meddelas av en behörig domstol enligt förordningen. Förfarandet avslutas med att avgörandet förses med ett intyg, som medför att avgörandet blir verkställbart på ett särskilt sätt. Rekvisiten för att utfärda ett sådant intyg och vilka verkningar intyget får definieras uttryckligen i förordningen.

67 Vad gäller rekvisiten för att utfärda ett sådant intyg framgår det av artikel 42.2 i förordningen att domaren vid ursprungsdomstolen som meddelat den dom som avses i artikel 40.1 b i förordningen ska utfärda intyget endast om

”a) barnet har fått möjlighet att komma till tals, om detta inte ansetts olämpligt med hänsyn till barnets ålder eller mognad,

b) parterna fått möjlighet att yttra sig, och

c) domstolen har meddelat domen med beaktande av de skäl och den bevisning som legat till grund för det beslut som meddelats enligt artikel 13 i 1980 års Haagkonvention”.

68 Vad gäller verkningarna av detta intyg gäller följande. Så fort som intyget har utfärdats, erkänns den dom om återlämnande av barnet som avses i artikel 40.1 b och den blir verkställbar i en annan medlemsstat. Det erfordras därvid inte någon verkställbarhetsförklaring och det är inte möjligt att invända mot erkännandet av domen.

69 Domstolen erinrar om att detta regelverk endast är tillämpligt då det är fråga om återlämnande av barn efter ett avgörande om att inte återlämna barnet enligt artikel 11.8 i förordningen.

70 Artikel 11.8 i förordningen ger stöd för en sådan tolkning. I denna bestämmelse föreskrivs följande: ”Utan hinder av ett beslut om att inte återlämna barnet enligt artikel 13 i 1980 års Haagkonvention skall en senare dom som kräver att barnet återlämnas och som meddelas av en domstol som har behörighet enligt denna förordning vara verkställbar i enlighet med kapitel III avsnitt 4 för att säkerställa att barnet återlämnas.”

71 Uttrycket ”[u]tan hinder av ett beslut om att inte återlämna barnet” är i viss mån dubbeltydigt. När detta uttryck läses mot bakgrund av orden ”en senare dom” framgår emellertid ett tidsmässigt förhållande mellan ett avgörande, nämligen avgörandet om att inte återlämna barnet, och en senare dom. I och med att bestämmelsen formulerats på detta sätt, råder det inte något tvivel om att det är det förstnämnda avgörandet som meddelats först.

72 Att denna tolkning är riktig bekräftas av skäl 17 i förordningen. I nämnda skäl 17 anges att ett avgörande om att inte återlämna barnet ”… dock [bör] kunna ersättas med en senare dom av domstolen i den medlemsstat där barnet hade hemvist före det olovliga bortförandet eller kvarhållandet”.

73 I artikel 42.2 c i förordningen föreskrivs vidare att domstolen ska beakta de skäl och den bevisning som legat till grund för det beslut som meddelats enligt artikel 13 i 1980 års Haagkonvention. Av denna artikel 42.2 c framgår att domstolen får avgöra målet först efter det att ett avgörande om att inte återlämna barnet har meddelats i den verkställande medlemsstaten.

74 Artikel 40.1 b i förordningen är således en bestämmelse som endast är tillämplig då ett avgörande om att inte återlämna barnet först har meddelats i den verkställande medlemsstaten.

75 I de yttranden som nämns i punkt 58 ovan har det framhållits vilka konsekvenser en sådan tolkning skulle få. Domstolen finner dock att denna tolkning inte medför de konsekvenser som gjorts gällande.

76 Enligt artikel 11.3 i förordningen ska nämligen en domstol som erhållit en ansökan om återlämnande av ett barn skyndsamt handlägga ansökningen enligt de snabbaste förfaranden som får tillämpas enligt den nationella lagstiftningen. I artikel 11.3 andra strecksatsen föreskrivs vidare att nämnda domstol ska, utan att det påverkar detta skyndsamhetskrav, meddela sitt beslut inom sex veckor efter det att den erhållit ansökningen, såvida detta inte på grund av exceptionella omständigheter är omöjligt.

77 I artikel 11.6 anges närmare bestämt att om en domstol har meddelat ett beslut om att inte återlämna barnet, ska domstolen omedelbart, antingen direkt eller genom sin centralmyndighet, översända en kopia av domstolsbeslutet om att inte återlämna barnet och av andra relevanta handlingar, särskilt ett protokoll från förhandlingarna inför domstolen, till den behöriga domstolen eller centralmyndigheten i den medlemsstat där barnet hade hemvist omedelbart före det olovliga bortförandet eller kvarhållandet. Att det är fråga om ett brådskande förfarande framgår även av den sista meningen i artikel 11.6, där det anges att ”[n]ämnda handlingar skall lämnas till domstolen inom en månad efter beslutet om att inte återlämna barnet”.

78 Syftet med dessa bestämmelser är inte bara att se till att barnet omedelbart återlämnas till den medlemsstat där barnet hade hemvist omedelbart före det olovliga bortförandet eller kvarhållandet, utan även att göra det möjligt för ursprungsdomstolen att bedöma de skäl och den bevisning som legat till grund för avgörandet om att inte återlämna barnet.

79 Ursprungsdomstolen ska härvid särskilt pröva om de rekvisit som anges i punkt 67 ovan är uppfyllda.

80 När allt kommer omkring är det ursprungsdomstolen som med tillämpning av artiklarna 10 och 40.1 b i förordningen har att göra denna prövning. De invändningar under processen som, efter det att ett avgörande om att inte återlämna barnet har meddelats, framställs eller framställs på nytt i den verkställande medlemsstaten är därför inte avgörande, och de kan anses sakna relevans för genomförandet av förordningen.

81 Om så inte var fallet, skulle det föreligga en risk för att förordningens ändamålsenliga verkan gick förlorad. Syftet med att barnet ska återlämnas omedelbart är nämligen fortfarande villkorat av att det inte längre finns några rättsmedel att tillgå enligt den nationella rätten i den medlemsstat där barnet olovligen hålls kvar. Det finns än större anledning att uppväga denna risk när det är fråga om små barn. Den biologiska tiden kan inte mätas utifrån allmänna kriterier, med hänsyn till sådana barns intellektuella och psykologiska förmåga och med hänsyn till hur snabbt denna förmåga utvecklas.

82 Föremålet med förordningen är visserligen inte att åstadkomma enhetliga materiella bestämmelser och handläggningsregler i de olika medlemsstaterna, men det är viktigt att tillämpningen av dessa nationella regler inte inverkar menligt på förordningens ändamålsenliga verkan (se analogt, vad gäller konventionen av den 27 september 1968 om domstols behörighet och om verkställighet av domar på privaträttens område, dom av den 15 maj 1990 i mål C-365/88, Hagen, REG 1990, s. I-1845, punkterna 19 och 20, av den 7 mars 1995 i mål C-68/93, Shevill m.fl., REG 1995, s. I-415, punkt 36, och av den 27 april 2004 i mål C-159/02, Turner, REG 2004, s. I-3565, punkt 29).

83 Denna tolkning av förordningen står dessutom i överensstämmelse med de krav som uppställs i förordningen och med det syfte som eftersträvas med densamma. Denna tolkning är vidare den enda tolkning som på bästa sätt säkerställer gemenskapsrättens effektivitet.

84 Det finns i övrigt två omständigheter som ger vid handen att förordningen ska tolkas på detta sätt. Den första omständigheten grundar sig på orden ”en senare dom som kräver att barnet återlämnas” i artikel 11.8 i förordningen. Dessa ord ger uttryck för tanken att ursprungsdomstolen, så snart som avgörandet om att inte återlämna barnet har meddelats, kan se sig skyldig att meddela ett eller flera avgöranden för att åstadkomma att barnet återlämnas, inbegripet då det i processuellt eller rent faktiskt hänseende är fråga om en låst situation. Den andra omständigheten gäller systemet i dess helhet och grundar sig på att, till skillnad från förfarandet enligt artiklarna 33–35 i förordningen avseende ansökan om verkställbarhetsförklaring, domar som meddelats i enlighet med kapitel III avsnitt 4 (umgänge och återlämnande av barn) får förklaras vara verkställbara av ursprungsdomstolen oberoende av om dessa får överklagas och oavsett om detta kan ske i ursprungsmedlemsstaten eller i den verkställande medlemsstaten.

85 Genom att skapa en ordning där det, förutom rätten att föra talan om rättelse enligt artikel 43.1 i förordningen, inte är möjligt att överklaga beslutet om att utfärda intyg enligt artikel 42.1 är syftet med förordningen att förhindra att rättegångsmissbruk leder till att förordningens bestämmelser förlorar sin verkan. Bland de rättsmedel som anges i artikel 68 återfinns i övrigt inte någon möjlighet att överklaga avgöranden som meddelats med tillämpning av kapitel III avsnitt 4 i förordningen.

86 Dessa överväganden svarar väl mot de särskilda omständigheter som föreligger i målet vid den nationella domstolen.

87 För det första förefaller det som om den processuella autonomi som föreskrivs i artikel 42 i förordningen inte har iakttagits i samband med den rad av avgöranden som meddelats av domstolarna i Litauen och som rör såväl ansökan om återlämnande som ansökan om icke-erkännande av den dom som försetts med intyg enligt artikel 42 i förordningen. För det andra framgår det av antalet avgöranden och av deras skilda beskaffenhet (upphävande, ändring, återupptagande av förfarandet, inhibition) att den tid som hade förflutit då intyget utfärdades redan då uppenbarligen stod i strid med de krav som uppställs i förordningen. Denna bedömning gäller även vid en eventuell tillämpning av de snabbaste förfarandena enligt den nationella lagstiftningen.

88 Det har inte heller framförts några invändningar mot att det intyg som utfärdades av Amtsgericht Oranienburg inte skulle vara äkta och eftersom intyget innehåller samtliga de uppgifter som erfordras enligt artikel 42 i förordningen, kan ett överklagande av beslutet om att utfärda intyg eller en invändning mot att avgörandet erkänns, enligt artikel 43.2 i förordningen, inte annat än avvisas. Den domstol där avgörandet görs gällande kan nämligen bara konstatera att det avgörande som försetts med intyg är verkställbart.

89 Domstolen besvarar därför den fjärde, den femte och den sjätte frågan på följande sätt. När ett avgörande om att inte återlämna barnet väl har fattats och meddelats ursprungsdomstolen, påverkas inte utfärdandet av intyg enligt artikel 42 i förordningen av att nämnda avgörande har inhiberats, ändrats, upphävts eller i varje fall inte har vunnit laga kraft eller att nämnda avgörande har ersatts med ett avgörande om att återlämna barnet, såvitt barnet inte har återlämnats. För det fall det inte har framförts någon invändning om att nämnda intyg inte är äkta och för det fall intyget har utfärdats enligt det formulär vars mall återfinns i bilaga IV till förordningen, är det inte tillåtet att framställa någon invändning mot att avgörandet om att återlämna barnet erkänns. Den domstol där avgörandet görs gällande har därvid bara att konstatera att det avgörande som försetts med intyg är verkställbart och att bifalla ansökan om att barnet omedelbart ska återlämnas.

Den första frågan

90 Den nationella domstolen har ställt den första frågan för att få klarhet i huruvida en berörd part, i den mening som avses i artikel 21 i förordningen, kan få fastställt att ett domstolsavgörande inte ska erkännas utan att någon ansökan om erkännande av avgörandet har ingetts.

91 Svaret på den fjärde, den femte och den sjätte frågan ger vid handen att det inte är möjligt att få fastställt att ett domstolsavgörande inte ska erkännas, då ett avgörande om att återlämna barnet har meddelats och försetts med intyg i enlighet med bestämmelserna i artiklarna 11.8 och 42 i förordningen.

92 Det går dock inte att rent generellt säga att någon sådan möjlighet inte finns.

93 I artikel 21.3 i förordningen föreskrivs nämligen att ”[u]tan att det påverkar tillämpningen av avsnitt 4 kan en berörd part, genom att anlita de förfaranden som föreskrivs i avsnitt 2, få fastställt att domen skall erkännas eller inte erkännas”. I artikel 21.3 andra stycket återfinns i detta avseende bestämmelser om den territoriella behörigheten.

94 Det är inte heller uteslutet att en ansökan om icke-erkännande av ett avgörande får till följd att avgörandet erkänns prejudiciellt. Därvid är artikel 21.4 tillämplig.

95 Det kan finnas olika skäl till att det ska finnas en möjlighet att ge in en ansökan om icke-erkännande utan att någon ansökan om erkännande har getts in först. Det kan därvid vara fråga om skäl av materiell art, som bland annat rör barnets bästa eller som har till syfte att åstadkomma en stabil och lugn familjesituation. Det kan även vara fråga om processuella skäl, som består i att det ska vara möjligt att på ett tidigt stadium åberopa bevisning som riskerar att gå förlorad längre fram.

96 Förfarandet i kapitel III avsnitt 2 i förordningen ska emellertid iakttas i samband med att ansökan om icke-erkännande ges in. Ansökan får göras med stöd av bestämmelserna i den nationella rätten endast om de nationella bestämmelserna inte innebär att förordningens räckvidd och verkan begränsas.

97 Den första frågan ska således besvaras på följande sätt. Förutom de fall där förfarandet avser ett avgörande som försetts med intyg med tillämpning av artiklarna 11.8 och 40–42 i förordningen, kan varje berörd part få fastställt att ett domstolsavgörande inte ska erkännas, även om någon ansökan om erkännande av avgörandet inte har getts in först.

Den andra frågan

98 Den nationella domstolen har ställt den andra frågan för det fall en prövning ska göras av ansökan om icke-erkännande av avgörandet som getts in av den person mot vilken avgörandet är verkställbart, trots att någon ansökan om erkännande inte har getts in först. Frågan har ställts av den nationella domstolen för att få klarhet i hur artikel 31.1 i förordningen ska tillämpas, särskilt det led som lyder enligt följande: ”I detta skede av förfarandet skall varken den part mot vilken verkställighet begärs eller barnet ges tillfälle att yttra sig över ansökan.”

99 Det förbehåll som anges i punkt 91 ovan är även tillämpligt inom ramen för den andra frågan.

100 Med iakttagande av detta förbehåll konstaterar domstolen att för det fall en ansökan om icke-erkännande av ett domstolsavgörande ges in utan att någon ansökan om erkännande av detta avgörande först getts in, ska artikel 31.1 i förordningen tolkas mot bakgrund av den särskilda systematiken i kapitel III avsnitt 2 i förordningen. Nämnda bestämmelse är således inte tillämplig.

101 Artikel 31 i förordningen avser nämligen verkställbarhetsförklaringen. I bestämmelsen föreskrivs att när det är fråga om en verkställbarhetsförklaring så ska den part mot vilken verkställighet begärs inte ges tillfälle att yttra sig. Detta förfarande ska förstås mot bakgrund av att det är fråga om ett förfarande om verkställighet där endast en part får yttra sig, och yttranden från den part mot vilken verkställighet begärs kan inte tillmätas betydelse utan att förfarandet blir ett kontradiktoriskt fastställelseförfarande. Detta skulle strida mot själva logiken i förfarandet, där rätten till försvar säkerställs genom den taleform som anges i artikel 33 i förordningen.

102 När det gäller en ansökan om icke-erkännande är det fråga om en annan situation.

103 Skälet till att det görs en sådan skillnad är att den som ger in en ansökan om icke-erkännande är samma person som skulle kunna bli föremål för en ansökan om verkställbarhetsförklaring.

104 Mot bakgrund av att de krav som anges i punkt 101 ovan inte längre är motiverade, får den part mot vilken en ansökan om icke-erkännande ges in inte fråntas möjligheten att yttra sig.

105 Varje annan lösning skulle innebära att verkan av sökandens ansökan begränsas, då syftet med förfarandet för icke-erkännande är att utverka en negativ bedömning som i sig kräver ett kontradiktoriskt förfarande.

106 Såsom kommissionen också har gjort gällande finner domstolen mot denna bakgrund att motparten, som gör gällande att avgörandet ska erkännas, får yttra sig.

107 Den andra frågan ska således besvaras på följande sätt. Artikel 31.1 i förordningen, i vilken föreskrivs att i detta skede av förfarandet ska varken den part mot vilken verkställighet begärs eller barnet ges tillfälle att yttra sig över ansökan, är inte tillämplig i ett förfarande för icke-erkännande av ett domstolsavgörande som anhängiggjorts utan att någon ansökan om erkännande av samma avgörande getts in i förväg. Motparten, som gör gällande att avgörandet ska erkännas, får yttra sig i en sådan situation.

Den tredje frågan

108 Den nationella domstolen har ställt den tredje frågan för att få klarhet i huruvida den nationella domstol vid vilken en person med föräldraansvar har ansökt om icke-erkännande av ett avgörande från domstolen i ursprungsmedlemsstaten, som förordnar om att barnet ska återlämnas till ursprungsmedlemsstaten och för vilket

ett intyg har utfärdats med stöd av artikel 42 i förordningen, ska pröva ansökan i enlighet med bestämmelserna i kapitel III avsnitten 1 och 2 i förordningen, såsom föreskrivs i artikel 40.2 i nämnda förordning.

109 Svaren på de föregående frågorna ger vid handen att en ansökan om icke-erkännande av ett domstolsavgörande inte får ges in om ett intyg har utfärdats enligt artikel 42 i förordningen. Det avgörande som har försetts med intyg är i en sådan situation verkställbart, och någon invändning mot att avgörandet erkänns får inte framställas.

110 Det saknas således anledning att besvara den tredje frågan.

Rättegångskostnader

111 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (tredje avdelningen) följande:

1) När ett avgörande om att inte återlämna barnet väl har fattats och meddelats ursprungsdomstolen, påverkas inte utfärdandet av intyg enligt artikel 42 i rådets förordning (EG) nr 2201/2003 av den 27 november 2003 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål och mål om föräldraansvar samt om upphävande av förordning (EG) nr 1347/2000 av att nämnda avgörande har inhiberats, ändrats, upphävts eller i varje fall inte har vunnit laga kraft eller att nämnda avgörande har

ersatts med ett avgörande om att återlämna barnet, såvitt barnet inte har återlämnats. För det fall det inte har framförts någon invändning om att nämnda intyg inte är äkta och för det fall intyget har utfärdats enligt det formulär vars mall återfinns i bilaga IV till förordningen, är det inte tillåtet att framställa någon invändning mot att avgörandet om att återlämna barnet erkänns. Den domstol där avgörandet görs gällande har därvid bara att konstatera att det avgörande som försetts med intyg är verkställbart och att bifalla ansökan om att barnet omedelbart ska återlämnas.

2) **Förutom de fall där förfarandet avser ett avgörande som försetts med intyg med tillämpning av artiklarna 11.8 och 40–42 i förordning nr 2201/2003, kan varje berörd part få fastställt att ett domstolsavgörande inte ska erkännas, även om någon ansökan om erkännande av avgörandet inte har getts in först.**

3) **Artikel 31.1 i förordning nr 2201/2003, i vilken föreskrivs att i detta skede av förfarandet ska varken den part mot vilken verkställighet begärs eller barnet ges tillfälle att yttra sig över ansökan, är inte tillämplig i ett förfarande för icke-erkännande av ett domstolsavgörande som anhängiggjorts utan att någon ansökan om erkännande av samma avgörande getts in i förväg. Motparten, som gör gällande att avgörandet ska erkännas, får yttra sig i en sådan situation.**

Underskrifter